

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 13
van **MERCEDES VAN VOLCEM**
datum: 8 oktober 2018

aan **PHILIPPE MUYTERS**
VLAAMS MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

Toeristenwinkels in centrumsteden - Impact

In sommige Vlaamse toeristische steden neemt het aantal (cruise)toeristen en dagjesmensen stilaan buitensporige proporties aan. Deze vorm van massatoerisme brengt nieuwe uitdagingen met zich mee om de leefbaarheid van een binnenstad zo goed als mogelijk te vrijwaren. In panden met bestemming detailhandel verschijnen steeds meer winkels die zich eenzijdig richten op deze bezoekers. Deze trend zet zich momenteel sterk door in Brugge, waar het overaanbod aan chocoladewinkels en souvenirshops de druk op de winkelstraten doet toenemen. Op termijn zal dit monotoon aanbod zich ook tegen de stad keren aangezien de charme zienderogen verdwijnt.

Onze steden zijn open en tolerant, maar het is de taak van de overheid om haar burgers te beschermen tegen het groeiend massatoerisme. Daarom is het voorbeeld van Amsterdam interessant. Daar besliste de burgemeester in oktober 2017 om via een besluit een stop te zetten voor winkels in de binnenstad en veertig straten daaromheen. Ook daar leidde de verschraving van het winkelaanbod al enkele jaren tot een groeiende irritatie bij zowel inwoners als gevestigde winkeliers in de binnenstad. In ruil kwam een soort 'monomiddenstand' die zich uitsluitend richt op de miljoenen toeristen die de stad jaarlijks aandoen. Symbool van deze trend was de opkomst van de zoetgeurende 'nutellawinkels' waar toeristen snel de in wafels en pizza verstopte calorieën inslaan die hun stedentrip aan de gang houden. Het verbod geldt voor winkels die zich alleen richten op toeristen en dagjesmensen, of eten verkopen voor snelle consumptie. Daarbij kijkt de gemeente naar assortiment, bedrijfsvoering, presentatie en reclame-uitingen.

Met het decreet van 15 juli 2016 betreffende het Integraal Handelsvestigingsbeleid legde de Vlaamse Regering recent de nieuwe krijtlijnen vast voor een meer duurzame organisatie van de detailhandel in Vlaanderen. Een belangrijke rol hierbij is weggelegd voor de gemeentebesturen die verschillende instrumenten krijgen aangereikt om een ruimtelijk handelsbeleid te voeren. Via stedenbouwkundige verordeningen of ruimtelijke uitvoeringsplannen kunnen gemeenten weliswaar kernwinkelgebieden of winkelarme gebieden afbakenen en kan sturing gebeuren op basis van minimale en maximale winkelvloeroppervlakten voor bepaalde kleinhandelscategorieën. Dit is weliswaar onvoldoende om het fenomeen van de souvenirwinkels mee aan banden te leggen of in goeie banen te leiden.

1. Wat is de visie van de minister op de problematiek inzake de souvenirwinkels in bepaalde centrumsteden? Deelt de minister de vrees dat dit een probleem vormt voor de leefbaarheid van die steden?

2. Heeft de minister aan zijn diensten reeds de opdracht gegeven om het besluit van Amsterdam te bestuderen en te bekijken of hier potentieel in steekt voor Vlaanderen? Zoekt de minister ondertussen nog naar nieuwe instrumenten?
3. Hoe zou de minister vandaag op basis van het huidige decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid de problematiek van de souvenirwinkels aanpakken?
4. Vormt de introductie van een kleinhandelsreglement - wat oorspronkelijk in het voorontwerp van het decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid stak - geen optie om alsnog opnieuw op tafel te leggen zodat gemeentebesturen dit kunnen hanteren indien opportuun? Werd dit instrument juridisch onderzocht?

ANTWOORD

op vraag nr. 13 van 8 oktober 2018

van **MERCEDES VAN VOLCEM**

1. Het probleem dat u schetst, is herkenbaar, maar is duidelijk een lokaal probleem dat een lokaal antwoord behoeft. Een begin van antwoord ligt dan ook in de gemeentelijke visie op het handelsvestigingsbeleid dat voor advies kan voorgelegd worden aan het Comité voor Kleinhandel.
2. Mijn administratie heeft regelmatig contact met steden en gemeenten over het handelsvestigingsbeleid, onder meer naar aanleiding van de thematische overlegtafel detailhandel en het platform Centrummanagement, beide georganiseerd door de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Mocht deze problematiek daar op een veralgemeende manier aan bod komen, zal er ongetwijfeld naar goede praktijken op gemeentelijk niveau gezocht worden en kunnen buitenlandse voorbeelden, zoals Amsterdam, van naderbij bekeken worden.
3. Het decreet integraal handelsvestigingsbeleid zorgt voor een extra hefboom om een handelsvestigingsbeleid te voeren voor vergunningsplichtige handelszaken. Vele toeristenwinkels vallen echter onder de oppervlakenorm (netto handelsoppervlakte van 400m²) en zijn dus niet vergunningsplichtig. Het is evenwel niet wenselijk om het toepassingsgebied van het decreet integraal handelsvestigingsbeleid drastisch te verruimen, bijvoorbeeld door de vergunningsplichtige oppervlakte te verlagen of door toevoeging van een categorie. Te veel handelaars zouden hierdoor gevat worden terwijl dit elders geen of nauwelijks meerwaarde zou hebben. Maar dat betekent niet dat er via een RUP geen uitspraken kunnen gedaan worden over de functie detailhandel of horeca voor een bepaald gebied, ongeacht de oppervlakte.

Het decreet voorziet daarnaast de mogelijkheid van een handelsvestigingsconvenant waarin afspraken tussen partijen, waaronder het lokaal bestuur, kunnen gemaakt worden. Voor zover relevant kunnen daar ook vastgoedinvesteerders bij betrokken worden die mogelijkerwijze handels- en horecapanden verhuren aan toeristen- en souvenirwinkels.

4. Er is gestreefd naar een zo goed mogelijke doorvertaling van de vier basisdoelstellingen van het decreet integraal handelsvestigingsbeleid in het nieuwe instrumentarium. De criteria zijn transparant, voorspelbaar en kunnen de toets aan de Europese Dienstenrichtlijn doorstaan. Invoering van een kleinhandelsreglement dat allerlei aspecten zou kunnen toevoegen die medebepalend zijn voor het al dan niet verlenen van vergunningen, dreigt te botsen met Europese principes en regelgeving.